

MEIDÄN PERHE MENE KOULUUN

Uutiskirje 1/2008

MEIDÄN PERHEEN VILSKETTÄ JA VILINÄÄ LIKUNNALLINEN TOIMINTAPÄIVÄ KUORTANEELLA

Liikunnalla ja oppimisella on myönteinen yhteys. Liikkuva ja touhuava lapsi kasvattaa oppimis pääomaansa, mutta lapsi tarvitsee usein liikkumiselleen vanhempien tukea. Kielenkäyttö on myös motorinen toiminto ja siksi liikkuminen hyödyttää erityisesti dysfaattisia lapsia, joista monet ovat motorisesti kömpelöitä.

Sopivasti ennen joulukuireitä Meidän perhe menee kouluun -projektin Pohjanmaan perheet kokoon tuivat Kuortaneen urheiluopistolle ottamaan selvää oppimisen ja liikunnan yhteyksistä. Yhdessäolo ja yhdessä liikkuminen antoivat monenlaisia ajatuksia ja paljon kotiin vietävää. Mukana oli perheitä sekä Seinäjoen että Vaasan ryhmistä.

Päivä alkoi vanhempien tietotoukiolla, jonka aikana Kuortaneen liikunnanohjaajat leikkivät lapsia, myöhemmin päivällä liikuttiin yhdessä.

Leikkivä ja liikkuva lapsi rakentaa maailmaansa

Liikunnalla on tärkeä merkitys oppimisen tukena. Se kehittää lapsen itsetuntoa ja sosiaalisia taitoja, havaintokykyä ja liikuntataitoja. Liikkuminen kasvattaa myös keskittymiskykyä ja rakentaa kehonkuvaa. Liikunta rakentaa myös kehonkuvaa eli body imagea, joka ohjaa ihmisen käyttäytymistä ja vaikuttaa itsetuntoon, sosiaalisiin suhteisiin ja motoriikkaan. Ajatus alkaa usein liikkeestä ja esim. iholla on tärkeä merkitys aivojen ohella ihmisen "tietokonekeskuksena", tiivistä projekti-koordinaattori **Marjo Hakala**.

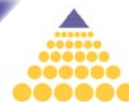
Liikkuminen on monen aistin yhteistoimintaa. Oman kehon tunnistaminen ja sen liikkeiden ja toimintojen hallitseminen on kaiken liikkumisen lähtökohta. Lapselle on tärkeää oppia liikkumaan tilassa eri suuntiin, ja etäisyyksien hahmottamisen oppi-

minen on välttämätöntä mm. liikenteessä selviämiseksi.

- Tilallisella hahmottamisella on yhteys myös matemaattisiin taitoihin, joita lapsi harjoittaa mm. erilaisissa rakenteluleikeissä. Suuntia, etäisyyksiä, käsitteitä, rajoja, sijaintia, kokoja, määriä, muotoja ja värejä lapsi oppii myös liikkumalla. Liikkumisessa tarvitaan myös näkö, kuulo- ja tasapainoaistia sekä kaikkien aistien onnistunutta yhteistoimintaa, jota parhaimmillaan harjoitetaan myös yhdessä muiden – joko toisten lasten tai vanhempien – kanssa, kertoi psykologi **Jaana Raiskio**.

Kieli ei jää jalan alle

Oppimisvaikeuksista kärsivistä lapsista monien on todettu olevan motorisesti kömpelöitä, samoin monilla tarkkaavaisuushäiriöisillä lapsilla esiintyy motorisia vaikeuksia. Liikunnan ja kielenkehityksen välinen yhteys on löydetty, mutta sen syntymekanismia ei vielä täysin tunneta. Syitä on etsitty geeneistä ja yhteistä toimintaa ohjaavista aivoalueista. Toistaiseksi voidaan sanoa vain, että lapsen liikunnallinen kehitys luo edellytyksiä havaintotoiminnalle, oppimiselle ja ajattelulle. Ja mm. arkiuskomuksista poiketen varhainen motoristen taitojen oppiminen pikemminkin tukee kuin on kielellisen kehityksen esteenä. Kieli ei siis jää juoksun tai jalan alle, kuten vanha kansa sitkeästi uskoi.

URHEILEVAT PERHEET KUORTANEELLA

Aikuisten tietopainotteisen päivänavauksen jälkeen päästiin itse asiaan eli liikkumaan sekä perhekunnittain että yksilösuorituksina. Urheiluopiston liikunnanohjaajien Ilen ja Minnan ohjauksessa perheet esittivät pantomiimina lempiruuhilulajejaan, joita olivat mm. uinti, jalkapallo, kelkkailu, luistelu, hiihto, tennis, pyöräily, sulkapallo ja tietenkin paini – Etelä-Pohjanmaalla kun oltiin. Yhteisen ryhmäytymisen aluksi nähtiin myös huikean akrobaattisia suorituksia, kun lattiaan oli saatava kerrallaan esimerkiksi viisi jalkaa, kolme kättä ja yksi nenä. Sopii kokeilla.

Välillä pelattiin porukalla polttopalloa, välillä lapset valuivat omassa porukassaan matolla alkulimana. Liikuntasalin molskille kokoontui spontaanisti myös vanhempien porinaryhmiä, joissa oli mahdollista vaihtaa kuulumisia aiemmin syksyllä tutuiksi tulleiden vanhempien kanssa. Yhteisen ruokailun jälkeen kokoonnuttiin vielä perheittäin ki-sattavaan sporttispurttiin eli toiminnallisille rasteille, joilla harjoiteltiin mm. golfausta ja heittolajeja. Luvassa oli kutkuttavaa liikunnan riemua ja onnistumisen kokemuk-

sia. Tehokkaan päivän jälkeen ko-koonnuttiin iltahämärissä jouluglö-gille.

Kuortaneen toiminnallisen lii-kuntapäivän ajatuksen ja kropan lii-kuttajina olivat Kuortaneen lii-kunnanohjaajien lisäksi Meidän perhe menee kouluun -projektin projek-tikoordinaattori **Marjo Hakala** ja dysfasiatyöntekijä **Minna Voltti** Aivohalvaus- ja dysfasialiitosta sekä projektissa toimiva psykologi **Jaana Raiskio** Nurmosta. Muka-na oli myös projektista pro gradua Tampereen yliopiston puheopin lai-tokselle tekevä **Paula Poutanen**.

*"Vanhempien käsitykset
lapsestaan oppijana
vaikuttavat lapsen
oppimiskykyyn usein enemmän
kuin lapsen todelliset kyvyt.
Mitä enemmän ja mitä
useammin lapsi saa positiivista
palautetta tekemisistään,
sen parempi. Itsetunnolla,
lapsen minäkuvalla ja hänen
luottamuksellaan omiin
kykyihinsä on tärkeä merkitys
opin tiellä."*

Vanhemmat ja lapset – yhdessä ulos!

- Paras liikunta on leikkiä ja yhdessä tekemistä, ei vain lapsen harrastamista yksin.
- Aikuisia tarvitaan joskus tuuppaamaan lapsia liikkeelle.
- Tarjoa lapsille onnistumisen kokemuksia liikunnasta.
- Rohkaise lasta puhumaan ääneen omista tekemisistään myös liikkuessaan. Vahvista itsekin lapsen kielikehitystä puhumalla siitä mitä aiotaan ja tehdään.
- Älä täytä lapsen aikaa liikaa – jätä tilaa myös omalle innostumiselle ja oivallukselle.

MEIDÄN PERHE MENE KOULUUN: SYKSY 2007

Toiminta käynnistyi Pohjanmaan perheleireillä. Vaasan alueella kokoonnuttiin Saukkorannassa 21.-23.9. Seinäjoenseudun perheet starttasivat Ähtärin Honkiniemessä 5.-7.10. Ryhmät tapasivat yhdessä Kuortaneella 1.12.

Ensi tapaamisissa tutustuttiin ja saatiin perustietoa lapsen ja vanhemman välisestä kommunikaatiosta, oppimisesta ja sen vaikeuksista sekä dysfasiasta. Vanhempien tietopuolisen ohjelman asiantuntijoina olivat projektikoordinaattorin lisäksi psykologi **Jaana Raiskio** Nurmosta ja puheterapeutti **Irma Jokela** Alavudelta. Aluesihteerit **Taina Hissa** ja dysfasiatyöntekijä **Minna Voltti** esittelivät Aivohalvaus- ja dysfasialiiton toimintaa. Lasten ohjelmasta vastasi Minna Voltti apunaan viittomakielen opiskelijat **Kaisa, Noora** ja **Jonna** Turusta sekä sosionomiopiskelijat **Mari, Ann-Mari** ja **Pirjo** Vaasasta.

Projekti syksyllä numeroina (paikoitellen sopivasti pyöristäen)

- * 12 koulun aloitusta suunnittelevaa lasta
- * 22 vanhempaa
- * 16 sisarusta + syksyn aikana syntynyt ensimmäinen ”projekti-vauva” Ähtärin porukkaan. Onnea! Kuusi perhettä Vaasan ja seitsemän perhettä Seinäjoen seudulta osallistui yhdelle viikonloppuleirille ja Kuortaneen liikunnalliseen toimintapäivään.

Sai ajatuksia

- * neljällä luennolla ja tutustui toisiinsa draamatyönohjaaja Tauno Mathlinin ohjauksessa

Isien ja äitien joukkue kävi luenoilla, käytäväporukoissa ja saunomisen lomassa monta hyvää keskustelua.

Saatiin erinäisiä hyviä oivalluksia

- * vanhemmat lapsista, oppimisen moninaisuudesta ja perheen tuesta
- * lapset mm. liikunnan riemusta ja leirikeskusten luonnosta luupprien avulla

Heitettiin Kuortaneella aika monta kuperkeikkaa ja polttopalloa ainakin 77 kertaa

- * paistettiin metrikaupalla makkaraa saunan jälkeen ja viihdyttiin yhdessä.

MIKÄ MEIDÄN PERHE?

Meidän perhe menee kouluun -projekti on tarkoitettu perheille, joissa on 6-vuotias lapsi, jolla on lievä tai keskivaikea dysfasia tai erityinen kielenkehityksen vaikeus. Projektin tavoitteena on ehkäistä esiopetusikäisen lapsen riskiä saada oppimisvaikeuksia kouluiässä ja tukea koko perhettä koulunaloitusvaiheessa mm. vertaistukiryhmän avulla. Perheet saavat projektin aikana tietoa kielellisistä vaikeuksista ja voimavaroja lapsen tukemiseen koulun aloituksen yhteydessä.

Projekti aikana perheet koontuvat 4-6 viikonloppuleirille. 3-vuotinen pilottiprojekti käynnistyi syksyllä 2007 Pohjanmaalla. Vuonna 2008 projekti laajenee pääkaupunkiseudulle. Projektia rahoittaa Raha-automaattiyhdistys ja se on osa RAY:n Oppimisvaikeusohjelmaa.

- Oppimisvaikeusohjelmaan kuuluvien projektien edustajilla on mm. oma päiväkotiverkosto, jonka puitteissa olemme kokoontuneet vaihtamaan kokemuksia Niilo Mäki Instituuttiin Jyväskylään, iloitsee projektikoordinaattori **Marjo Hakala**.

PÄÄKAUPUNKISEUTU MUKAAN

Pääkaupunkiseudulta etsitään kevään kuluessa mukaan 16 perhettä Espoosta ja Itä-Helsingistä.

Lisätietoja projektista ja pääkaupunkiseudun hausta antavat projektikoordinaattori Marjo Hakala ja projektityöntekijä Minna Voltti. Hakuaika päättyy 30.5.2008. Lomake ja lisätietoja osoitteesta www.stroke.fi

PROJEKTIN JOHTORYHMÄ

- Professori **Timo Ahonen** Niilo Mäki Instituutti, Jyväskylän yliopisto
- Suunnittelija **Niina Palviainen** Suomen vanhempainliitto
- Erityisopettaja **Pirjo Kosonen** MLL:n lasten ja nuorten kuntoutussäätiö

- Johtaja **Elisa Poskiparta** Oppimistutkimuksen keskus, Turun yliopisto
- Logopedian professori **Pirjo Korpilahti**, Turun yliopisto
- Projektipäällikkö **Paula Korkalainen**, Keski-Suomen Sosiaalialan Osaamiskeskus

Aivohalvaus- ja dysfasialiitto edustajat

- Dysfasianeuvottelukunnan jäsen **Tapani Tenkula**
- Toiminnanjohtaja **Tiina Viljanen**
- Järjestöpäällikkö **Marika Railila**
- Dysfasiatyöntekijä **Minna Voltti**
- Projektikoordinaattori **Marjo Hakala**

Projektin tukena toimii myös kaksi alueellista ohjausryhmää.

”Vertaistuki ei ole vain ongelmassa pyörimistä, vaan yhdessä jaetaan myös hyviä asioita ja iloitaan niistä. Kokemusten ja kuulumisten vaihto on tärkeää.”

MEIDÄN PERHE MENE KOULUUN: KEVÄT 2008

Pohjanmaan ryhmien II viikonloppuleirit teemana koulun aloittaminen

- 25.1. – 27.1. Ähtärin Honkiniemessä
 - 2.–3.2. Vaasan Saukkorannassa
 - Pohjanmaan perheiden III viikonloppuleirit maaliskuu-toukokuussa
- Pääkaupunkiseudun perheiden hakuprosessi, päättyy 30.5.
- lisätietoa projektin työntekijöiltä sekä Aivohalvaus- ja dysfasialiiton nettisivuilta www.stroke.fi, josta löytyy myös hakulomake.
 - perheet saavat tiedon valinnasta elokuussa, ensimmäiset leirit syyskuussa

PROJEKTIN PYÖRITTÄJÄT LÄHIKUVASSA

Marjo Hakala, 30-vuotias
nokialainen projektikoordinaattori, kasvatustieteen maisteri Tampereen yliopistosta.

Opiskeluajan tein opettajan sijaisuuksia ja valmistumisen jälkeen sain ensimmäisen työpaikkani dysfaattisten lasten

luokanopettajana. Jyväskylän yliopiston erityispedagogiikan opinnoissa kiinnostus kielellisiin vaikeuksiin lisääntyi. Aivohalvaus- ja dysfasialiiton projektikoordinaattorina aloitin maaliskuussa 2007.

Teen mielelläni koulutus- ja kehittämissi. Dysfaattisten lasten koulunaloitusvaiheeseen, varhaiseen puuttumiseen ja tukeen on tärkeää kiinnittää huomiota. Näin säästyään toivottavasti myöhemmiltä oppimisvaikeuksilta. Perheviiikonloppuina on mukava olla lähellä projektin perheitä. Vertaistuella on huikkeen kantava voima ns. asian tuntija-alustusten lisäksi.

Projekti on tärkeä, koska kehitämme käytännössä oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisyyn varhaisen puuttumisen toimintamalleja. Yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa saadaan parannuksia aikaan. Kou-

lunaloitus on lapselle suuri elämän tapahtuma, kun leikki-ikäisestä kasvaa koululainen. Dysfaattisen lapsen koulunaloitusvaiheessa vanhempien antama tuki on tärkeää monialammatillisuuden lisäksi. Projektissa vertaistuen merkitys ja vanhemmuuden voima korostuu oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisyssä.

"Siviilissä" olen 6-vuotiaan pojan äiti. Perheeni lemmikki on kissa nimeltään Viiru. Vapaa-aikani käytän opiskeluiden parissa Jyväskylässä. Liikuntaharrastuksiani ovat jumppa ja lenkkeily.

Mielisanonta; "Vain kasvava voi kokea kasvun toisessa ihmisessä".

Minna Voltti, 39-vuotias
projektityöntekijä.

Juuriltani olen pohjalainen. Olen koulutukseltani lastentarhanopettaja ja tehnyt pitkään töitä integroidussa erityisryhmässä kuolovammaisten ja dysfaattisten lasten päiväkodissa.

Helmikuussa 2007 aloitin Tampereella Aivohalvaus- ja dysfasialiitossa dysfasiatyöntekijän sijaisena. Olen ollut mukana Meidän perhe menee kouluun -projektin johto- ja ohjausryhmissä ja nyt dysfasiatyöntekijän

sijaisuuden päättyessä aloitan projektissa työntekijänä. Vastaan jatkossa Helsingin alueen toiminnan käynnistämisestä ja lasten ohjelman rakentamisesta ja pidän yhteyttä pääkaupunkiseudun toimijoihin.

Pidän työstäni, koska siinä pääsee tekemisiin lasten ja perheiden kanssa ja tykkään vieläkin reissata.

Projekti on mielestäni tärkeä, koska usein perheet, joiden lapsilla on lievä dysfasia, eivät saa tarpeeksi tukea ja tietoa kielellisistä erityisvaikeuksista. Lieväkin dysfasia saattaa aiheuttaa oppimisvaikeuksia koulussa. Ne saattavat ilmentyä esimerkiksi lukemisen ja kirjoittamisen vaikeutena. Varhaisella puuttumisella ja tuella lapsi voi oppia keinoja, joilla vaikeudet lieventyvät. Vanhempien tuki lapsen koulunkäynnissä on todella tärkeää varsinkin lapselle, jolla on oppimisvaikeuksia. Projektin tavoitteena onkin opastaa vanhempia siinä, kuinka he voivat tukea lapsiaan koulunaloitusvaiheessa. On mukavaa tehdä merkityksellistä työtä.

Vapaa-aikanani pelaan sählyä, käyn jumpassa, siivoilen kotona ja useimmiten vain leikkotellen sohvalla ajatellen, että pitää teherä jotain...

Perheeseeni kuuluu mies, kaksi murkkuikäistä poikaa ja Ursula, hellyttävä 10-vuotias punakorvakilpikonna.

Mielisanontani kuuluu: Asioilla on taipumus järjestyä.

Meidän perhe menee kouluun -projektin yhteystiedot
Projektikoordinaattori Marjo Hakala, p. 050 9135 717
Projektityöntekijä Minna Voltti, p. 050 308 9095
posti: etunimi.sukunimi@stroke.fi

Uutiskirjeen toimitus ja kuvat
Marjo Hakala, Minna Voltti,
Tuula Vainikainen
Ulkoasu: Anu Suosalo

